

BLM212 Veri Yapıları

Giriş / Dersin Ana Hatları

Dersin Amacı

- Temel ve gelişmiş veri yapılarını tanıtmak.
- Farklı veri yapılarının implementasyonlarını ele almak ve algoritma verimliliğini zaman ve bellek açısından analiz etmek.

Ders Kitabı

- Ana Kaynak
  - **Data Structures: A Pseudocode Approach with C** (2nd Ed.) (Course Technology)
Richard F. Gilberg & Behrouz A. Forouzan

- Yardımcı Kaynaklar
  - **Veri Yapıları ve Algoritmalar** (11. Basım) (Papatya Yayıncılık)
Dr. Rıfat Çölkesen
  - **C/C++ ile Veri Yapıları ve Çözümlü Uygulamalar** (2. Baskı) (Seçkin Yayıncılık)
Prof. Dr. Nejat Yumuşak ve M. Fatih Adak

Programlama Dili/Ortamı

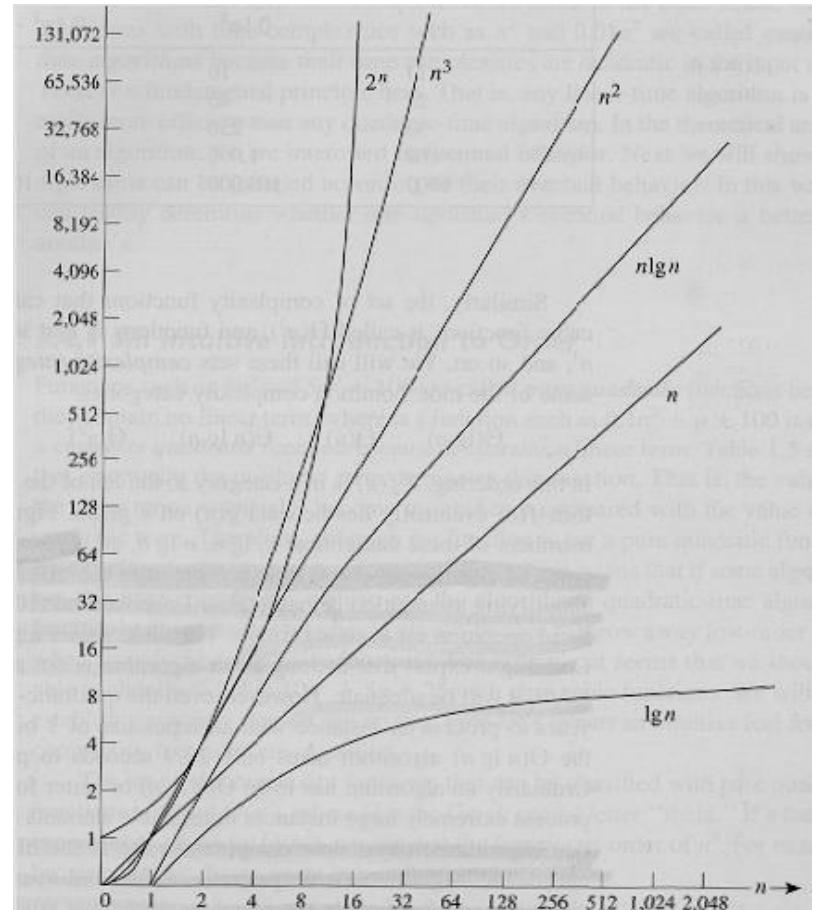
C dili / **Code::Blocks IDE**

İşlenecek Konular

- Algoritmalar ve bunların gerçekleştirilmesi
- Soyut Veri Tipi (**The Abstract Data Type-ADT**)
- Özyineleme (**Recursion**)
- Yığın ve Kuyruk (**Stacks and Queues**)
- Listeler (**Linear lists**)
- Ağaçlar (**Trees**)
- İkili Arama Ağaçları (**Binary Search Trees**)
- Heap
- Sıralama Algoritmaları
- Graflar

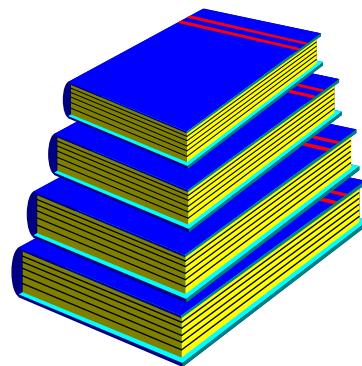
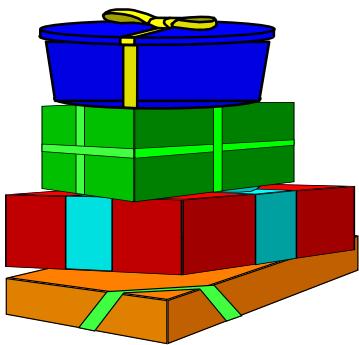
Dersin Ana Hatları

- Algoritma analizi
  - Problemin boyutu büyüdüğünde koşma zamanının (**running time**) nasıl artacağını öngörme
  - Donanımdan (kullanılan makinadan) ve programlama tarzından bağımsız olmalı
  - Best / Average / Worst

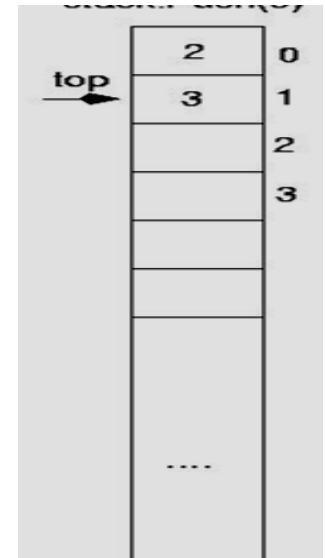

Dersin Ana Hatları

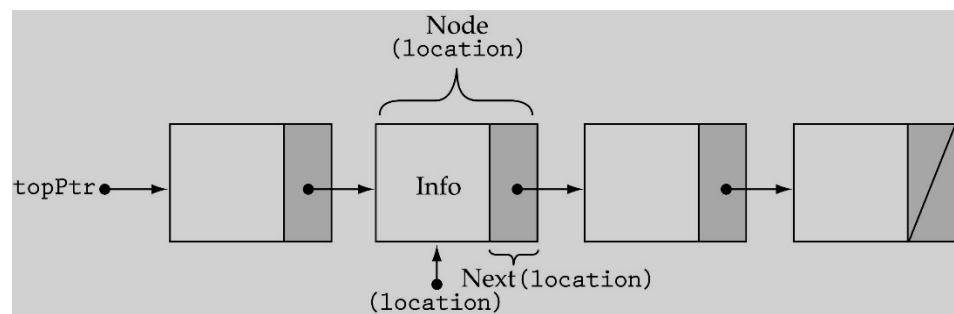
Stacks

array-based

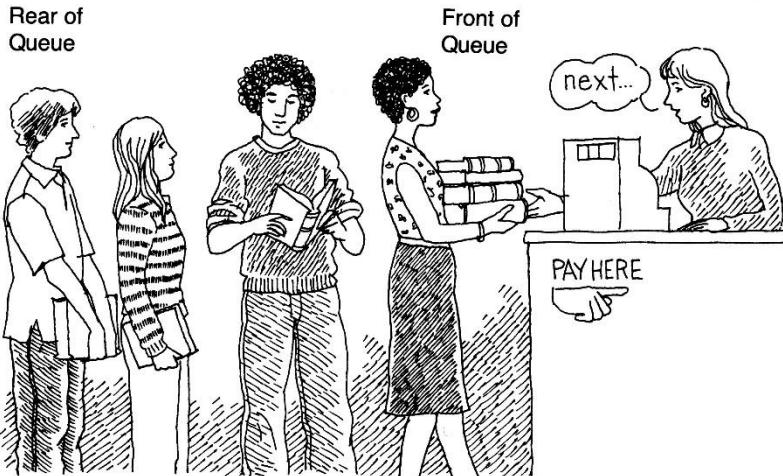

linked-list-based

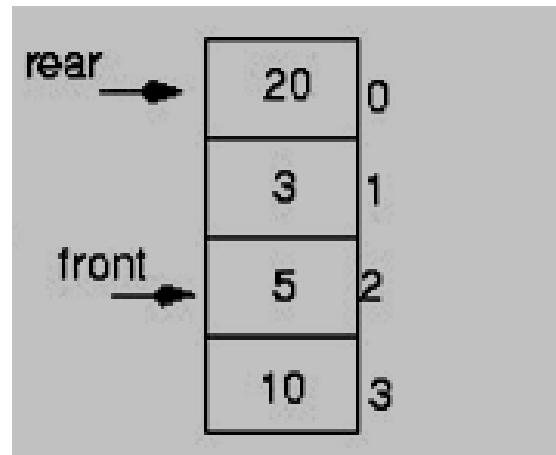

Dersin Ana Hatları

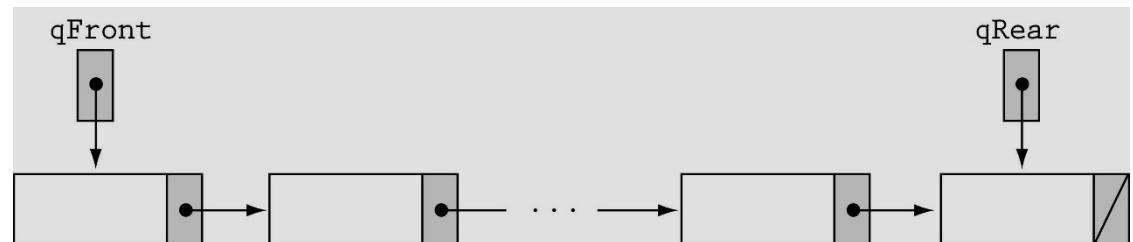
Queues

array-based

linked-list-based

Dersin Ana Hatları

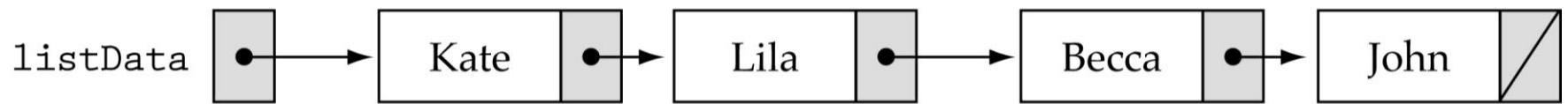
- Unsorted Lists
  - array-based
- Sorted Lists
  - array-based
  - **Binary search:** very efficient search when using arrays!

Unsorted List	Sorted List	
22	12	
12	14	
46	22	
35	35	
14	46	
.	.	
.	.	
.	.	
ID	Name	Address
22	John Black	120 S. Virginia Str
 key		

Dersin Ana Hatları

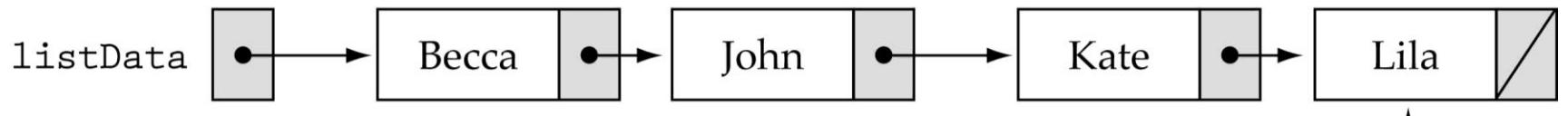
Unsorted Lists

linked-list-based

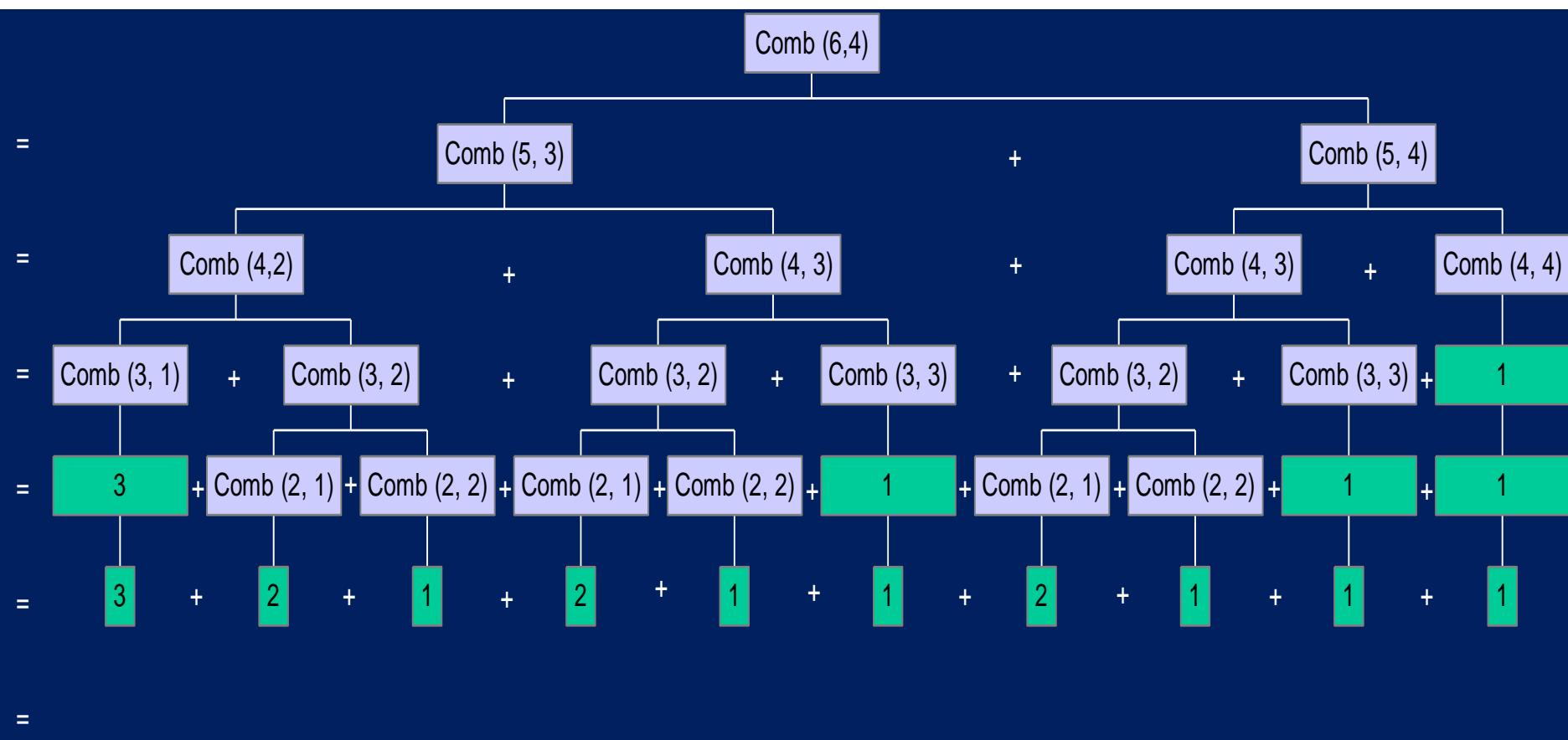
Sorted Lists

linked-list-based

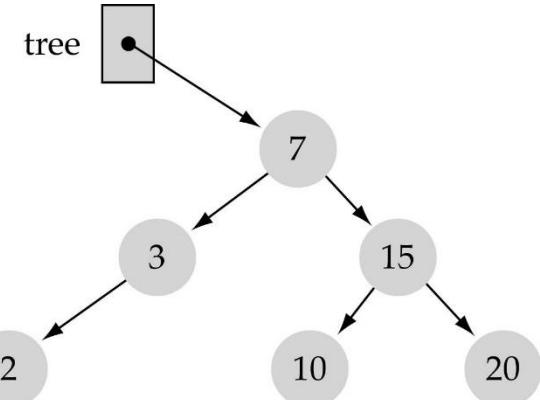
Dersin Ana Hatları

Recursion (*Özyineleme*)

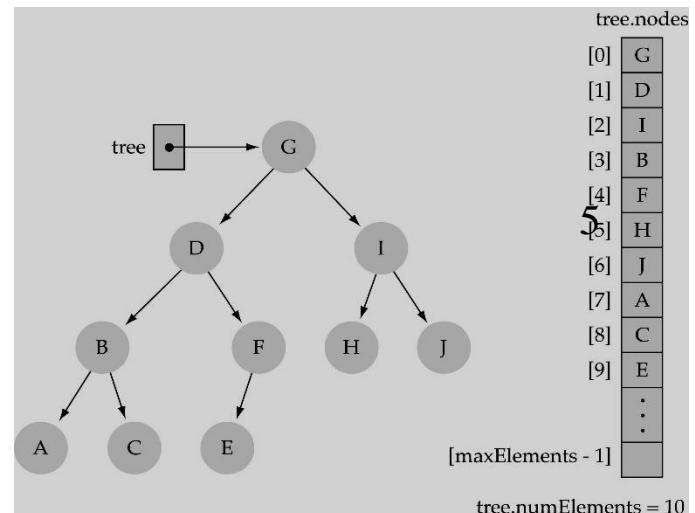

Dersin Ana Hatları

- Binary Search Trees
  - Very efficient for searching!

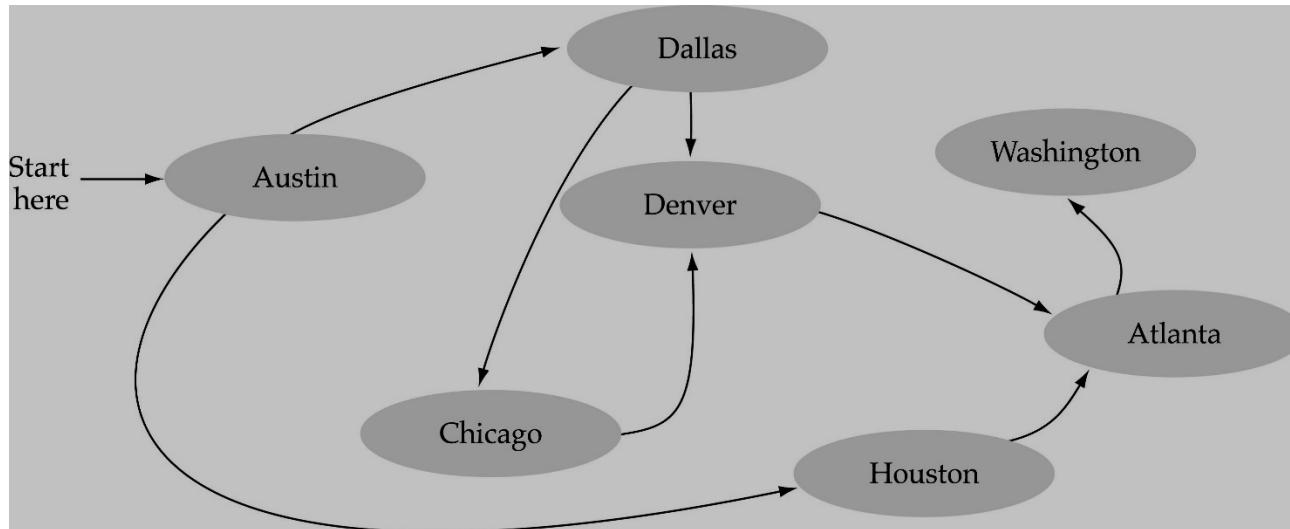

- Heaps
  - Very efficient for implementing priority queues

Dersin Ana Hatları

- Graphs (i.e., array-based and linked-list-based)
  - Searching (i.e., DFS and BFS)
  - Shortest Paths (i.e., Dijkstra's and Bellman-Ford algorithms)

Dersin Ana Hatları

• Sorting	36	6
– Selection Sort, Bubble Sort, Insertion Sort (yavaş çalışır, fakat anlaşılması kolaydır)	24	10
	10	12
– Heapsort, Mergesort, Quicksort (hızlıdır, fakat karmaşıktır)	6	24
– Linear Time Sorts (belirli koşullar altında hızlıdır)	12	36

Veri İşleme

- Herhangi bir bilgisayar kontrollü sistemde (bir bilgisayarın kendisi dahil) kontrol ve geri bildirim, farklı verilerin analizine ve iletimesine indirgenmiştir.
- İlgili verileri analiz etmek için, matematiksel ve mantıksal açıklamada sunulabilen yöntemler kullanılır.
- Veri işleme organizasyonu ve veri işleme yöntemleri **Bilgisayar Biliminin** bir konusudur.

Algoritma

- **Algoritma**, bir problemin çözümünde izlenecek yol/talimatlar dizisi anlamına gelir.
  - Bir programlama dilinde (C, C++, Java, C# gibi) ifade edildiğinde **program** adını alır.
- Algoritma, belirli bir problemin sonucunu elde etmek için **art arda uygulanacak adımları** ve koşulları, **kesin olarak** ortaya koyar.
- Herhangi bir algoritma geliştirmek için, ilgili problemin (görevin) nasıl çözülebileceğini tam olarak bilmek gereklidir.

Veri

- **Veri**, algoritmalar tarafından işlenen en temel elemanlardır (sayısal bilgiler, metinsel bilgiler, resimler, sesler ve girdi, çıktı olarak veya ara hesaplamalarda kullanılan diğer bilgiler...)
- Bir algoritmanın etkin, anlaşılır ve doğru olabilmesi için algoritmanın işleyeceği verilerin düzenlenmesi gereklidir.

Veri Tipleri

TİP	UZUNLUK	DEĞER ARALIĞI
unsigned char	1 byte	0 / 255
char	1 byte	-128 / 127
enum	2 byte	-32768 / 32767
unsigned int	2 byte	0 / 65535
short int	2 byte	-32768 / 32767
int	2 byte	-32768 / 32767
unsigned long	4 byte	0 / 4.294.967.295
long	4 byte	-2.147.483.646 / 2.147.483.647
float	4 byte	$3,4 \cdot 10^{-38}$ / $3,4 \cdot 10^{38}$
double	8 byte	$1,7 \cdot 10^{-308}$ / $1,7 \cdot 10^{308}$
long double	10 byte	$3,4 \cdot 10^{-4932}$ / $1,1 \cdot 10^{4092}$

ANSI/ISO Standardına göre C dilinin veri tipleri

Veri Yapısı

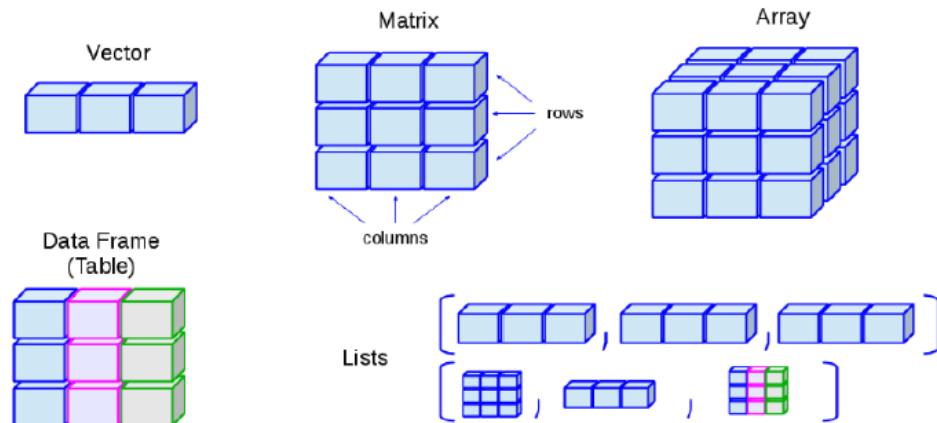
- **Veri yapısı** (Data Structure) verinin veya bilginin bellekte tutulma şeklini veya düzenini gösterir.
- Verileri tanımlayan veri tiplerinin, birbirleriyle ve hafızayla ilgili tüm teknik ve algoritmik özellikleridir.
- En basit veri yapıları: **basit bir değişken** ve **bir sabit**
- Diğer veri yapıları: **diziler, kayıtlar, listeler, ağaçlar, yığınlar, kuyruklar** vb.

Veri Yapısı (devam...)

- Bilgisayar bilimlerinde işlenecek veri miktarı büyündükçe bu verilerin
    - saklanması,
    - sıralanması,
    - veriler içinde arama yapılması
- gibi temel işlemlerin (hafıza, performans açısından) verimli şekilde gerçekleştirilebilmesi için farklı Veri Yapılarının (VY) geliştirilmesi ihtiyacı doğmuştur.

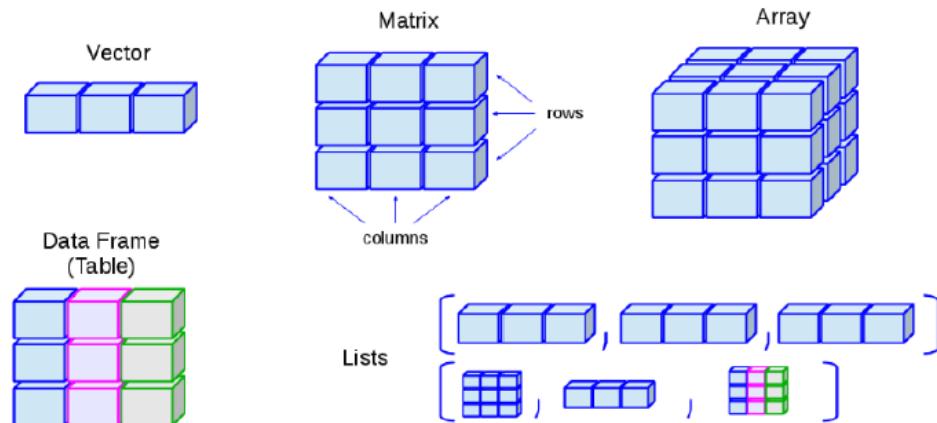
Veri Yapısı (devam...)

- Bir problemin çözümü için öncelikle **işlenecek verinin** çözüme uygun şekilde **organize** edilmesi gereklidir.
- Bu bağlamda Veri Yapısı tanımı:
  - «Verinin **verimli şekilde** kullanılabilmesi için **belirli bir formatta** saklanıp **organize edilmesini** sağlayan matematiksel **modeldir.**»

Veri Yapısı (devam...)

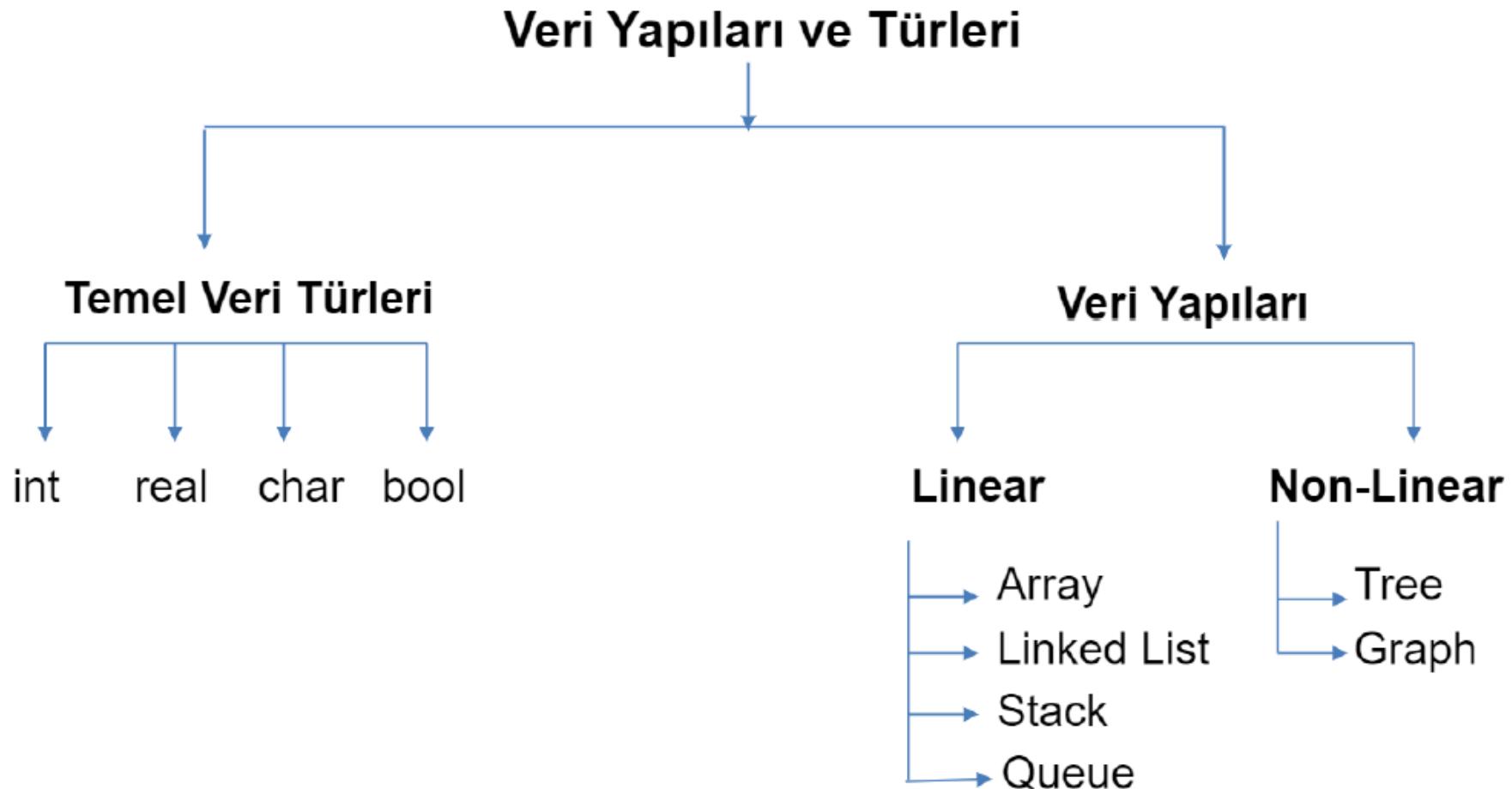
- Bir problemin çözümü için öncelikle **işlenecek verinin** çözüme uygun şekilde **organize** edilmesi gereklidir.
- Bu bağlamda Veri Yapısı tanımı:
  - «Verinin **verimli şekilde** kullanılabilmesi için **belirli bir formatta** saklanıp **organize edilmesini** sağlayan matematiksel **modeldir.**»

Linear ve Non-linear Veri Yapıları

- Verinin *organize edilmesine* bağlı olarak **Veri Yapıları** iki gruba ayrılabilir:
  - 1) Linear VY: Verinin elemanlarına *sırayla erişildiği* yapılardır.
    - Array, Linked List, Stack ve Queue gibi yapılar
  - 2) Non-linear VY: Verinin *lineer olmayan (hiyerarşik, network)* bir şekilde saklandığı-erişildiği yapılardır.
    - Tree ve Graph gibi

Linear ve Non-linear Veri Yapıları (devam...)

Veri Yapısı (devam...)

- Veri yapıları tüm programlama dillerinde benzer şekilde düzenlenmiştir.
  - veri yapılarının belirli bir programlama dilinden bağımsız olarak çalışılabileceği anlamına gelir.
- Veri yapılarını bilerek farklı programlama dillerini öğrenmek daha kolaydır.

İyi çalışmalar...

Kaynaklar

- Kitaplar
  - **Data Structures: A Pseudocode Approach with C** (2nd Ed.) (Course Technology) Richard F. Gilberg & Behrouz A. Forouzan
  - **Veri Yapıları ve Algoritmalar** (11. Basım) (Papatya Yayıncılık) Dr. Rıfat Çölkesen
  - C/C++ ile **Veri Yapıları** ve Çözümlü Uygulamalar (2. Baskı) (Seçkin Yayıncılık) Prof. Dr. Nejat Yumuşak ve M. Fatih Adak
- Ders Notları
  - **Veri Yapıları Ders Notları** Dr. Hakan Kutucu
  - **Veri Yapıları Ders Notları** Doç. Dr. Deniz Kılınç